

آیین نامه ی مکتبخانه های

جنوب

تهیه و تنظیم :

کمیته مکتبخانه های شورای عالی مدارس جنوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العلمين الصلاة والسلام على اشرف الانبياء والمرسلين سيدنا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين. اما بعد:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: ((خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ)).

قرآن دستورالعمل زندگی، مجموعه‌ی رهنمودها در زمینه‌ی هست و نیست و بایدها و نبایدهای فرود آمده از سوی خداوند حکیم است که به مصلحت ما بندگان نازل گشته تا انسان‌های صاحب دل و با بصیرت با قوه‌ی سمع آن را تلقی کرده و با عزم و اراده به انجام آن همت گمارند. قرآن ریسمان محکم الهی است که باید به آن چنگ زده و آن را چراغ روشنگر پیچ و خم‌های زندگی قرار دهیم، تا در سایه آن به سعادت و خیر نایل آمده و بدی را از صحنه‌ی زندگی خود و دیگران خارج سازیم و بدین ترتیب خوشبختی فردی، خانوادگی و اجتماعی را در جامعه تضمین نماییم.

از آنجایی که تعلیم و تعلم قرآن یکی از اولویتهای دینی ما است و مکتبخانه‌ها اولین مراکز جهت این مهم به شمار می‌آیند و می‌توانند زیربنای مدارس دینی ما نیز باشند، در این راستا در جلسه‌ی مورخه‌ی ۲۷/۵/۷۸ شورای عالی بین‌المدارس، به منظور ایجاد هماهنگی بین مکتبخانه‌ها «کمیته مکتبخانه‌های جنوب» تشکیل گردید.

فصل اول: تعریف

مکتب‌خانه‌ها مؤسسه‌های آموزشی مردمی می‌باشند که به هدف آشنا نمودن افراد به یادگیری قرآن و احکام ایجاد می‌گردد که شامل یک فرد مسئول و چند معلم و تعدادی کلاس در سطوح مختلف می‌باشد.

فصل دوم: اهمیت مکتب‌خانه

- الف) مکتب‌خانه زیر بنای مدارس دینی بوده و جهت دادن به آن ضروری است.
- ب) مکتب‌خانه‌ها بهترین مجال برای فعال نمودن طلاب و مشغول کردن دانش‌آموزان می‌باشد.
- ج) مکتب‌خانه‌ها بهترین راه برای مصونیت افراد از جذب به اموری که مطلوب نیست می‌باشد.

فصل سوم: پذیرش

- الف) دانش‌آموزان حداقل قبولی اول به دوم مقطع ابتدایی را داشته باشند.
- ب) برای دانش‌آموزان جدید، فرم مخصوص ارزشیابی که در اختیار مکتب‌خانه‌ها گذاشته شده است ضمیمه پرونده گردد.
- ج) حضور ولی دانش‌آموز جدید در وقت ثبت نام ضروری است.
- تبصره ۱): جهت توجیه هر چه بیشتر اولیاء و دلگرم نمودن دانش‌آموزان در شروع و خاتمه‌ی مکتب‌خانه مراسمی به عنوان افتتاحیه و اختتامیه صورت بگیرد.

فصل چهارم: تامین هزینه مکتب خانه

الف) دریافت شهریه از داوطلب.

تبصره ۲): در دریافت هزینه از کسانی که از نظر مالی ضعیف هستند رعایت لازم صورت گیرد.

ب) جمع خیرات و تبرعات از خیرین.

تبصره ۳): مدارس دینی هر منطقه سعی در تامین هزینه‌ی مکتب‌خانه‌های توابع خود نمایند. (بدین منظور کمیته مالی یا هیأت امنائی تشکیل دهند).

فصل پنجم: مدت کار مکتب خانه

با توجه به متغیر بودن عرف و شرایط مناطق، دو مطلب به صورت کلی ذکر می‌گردد.

الف) مدت کار مکتب خانه از ۲ ماه کمتر نباشد.

ب) مکتب خانه حداکثر تا پایان مرداد ماه به اتمام برسد تا دانش‌آموزان فرصت استراحت داشته باشند.

فصل ششم: شرایط معلمان و کلاس‌ها

الف) معلمان حداقل دوره‌ی مقدماتی منهج مدارس دینی را گذرانده، یا در همان سطح باشند.

ب) از حسن اخلاق، تدبیر و کلاس داری برخوردار بوده و در اذهان عمومی مقبول باشند.

ج) لازم است حداکثر تعداد دانش‌آموزان هر کلاس از ۲۵ نفر بیشتر نباشد.
تبصره ۴) در صورتی که فردی در منطقه‌ای از قبل عهده‌دار امر تدریس بوده و شرایط فوق را ندارد سعی در حذف او نشود، بلکه با تدبیر لازم از او استفاده شود.
تبصره ۵): معلمین مکتب‌خانه مخصوصاً معلم‌های نمونه به نحوه‌های مطلوب مورد تقدیر قرار بگیرند.

فصل هفتم: وظایف معلمین.

الف) ملتزم به برنامه و اوقات تدریس مکتب‌خانه باشد و دلسوز بوده و سعی در ارتقای سطح علمی و اخلاقی دانش‌آموزان داشته باشد.
ب) معلمین هر مکتب‌خانه باید هر هفته یک جلسه با مسئول مکتب‌خانه داشته باشند و اوضاع کلی مکتب‌خانه و وضعیت دانش‌آموزان را مورد ارزشیابی قرار دهند و نتیجه را به بازرس اطلاع دهند.
ج) در صورتی که معلم نیاز به مرخصی دارد حداقل یک روز قبل مسئول را در جریان قرار داده تا جهت جای‌گزینی اقدام شود.
د) لازم است هر مکتب‌خانه معلمین "خواهر- برادر" خود را جهت یک دوره توجیهی مورد نیاز زیر نظر رابطین (نماینده کمیته مکتب‌خانه‌ها) در منطقه خود قبل از شروع مکتب‌خانه‌ها داشته باشند، تا توجیهات لازم در زمینه‌ی نحوه‌ی کلاس داری، تدریس جزوات و برخورد با دانش‌آموز بیان شود.

فصل هشتم: اداره مکتب خانه

لازم است در هر مکتب‌خانه فردی به عنوان مسئول تعیین گردد. این فرد باید در ارتباط با رابطین نماینده‌ی کمیته (بازرسان) باشد، و در صورتی که تعداد کلاس‌ها از سه کلاس بیشتر باشد مسئول باید کار تدریس را انجام دهد و نقش مدیر را ایفا نماید.

فصل نهم: شرح وظایف مسئولین مکتب‌خانه‌ها

- ۱- اجرای آیین نامه در سطح مکتب خانه‌ها.
- ۲- تهیه‌ی گزارشات لازم و ماهانه و ارائه‌ی آن به بازرس مکتب‌خانه‌ها.
- ۳- تشکیل جلسه‌ی هفتگی با معلمین جهت بررسی اوضاع مکتب‌خانه و تبادل نظر.
- ۴- ارتباط با بازرسین و رابط.
- ۵- تنظیم برنامه کلاسی (طبق منهج درسی).
- ۶- ارتباط با اولیاء دانش‌آموز خصوصاً در هنگام تخلف دانش‌آموزان.
- ۷- توجیه دانش‌آموزان خاطی، در صورت نیاز و ضرورت تنبیه جزئی آنان و سرانجام تصمیم اخراج آنان با مشورت معلمین.

فصل دهم: توضیحاتی در مورد برنامه‌ی روزانه‌ی مکتب‌خانه.

مکتب‌خانه موظف است برای هر دانش‌آموز روزانه حد اقل چهار ساعت برنامه داشته باشد.

برنامه‌ی اول:

الف) سعی شود برنامه صبح گاهی شامل: قرآن، دعا و توجیهاات لازم در روزهایی از هفته برقرار شود.

ب) هر روز ۱۵ دقیقه به مراجعه‌ی قرآن درس‌های گذشته اختصاص یابد.

ج) زمان بندی کلاس‌ها بستگی به اتفاق نظر معلمین دارد.

د) مدت ۲۵ دقیقه به دانش‌آموزان استراحت داده شود.

هـ) بعد از استراحت ۴۰ دقیقه به کلاس علمی اختصاص یابد.

ز) در ضمن برنامه ریزی لازم است برای هر کلاس هفته‌ای ۲ زنگ ورزش در نظر گرفته شود.

برنامه‌ی دوم:

بعد از برنامه صبح گاهی کلاس‌ها در پنج زنگ، هر زنگ ۵۰ دقیقه تنظیم گشته و البته باید استراحت ۲۰ دقیقه‌ای در نظر گرفته شود و کلاس علمی بعد از استراحت ۲۰ دقیقه‌ای گذاشته شود.

توجه: اگر مکتب‌خانه‌ای ضرورتاً کلاس‌ها را در وقت عصر برگزار نمود طبق یکی از دو برنامه‌ها برنامه‌ریزی نماید.

برنامه‌ی سوم: اختصاص روز معین به دروس علمی

توصیه‌ی ۱- نحوه‌س برگزاری کلاس‌های علمی در مساجد و اماکنی که از امکانات کافی برخوردار نبوده به صورت مقطع ابتدائی و راهنمایی با تقسیم دروس علمی (۶۰ دقیقه‌ای) به چهار قسمت اجرا شود.

توصیه‌ی ۲- دانش‌آموزان باید با لباس پاک در مکتب‌خانه حضور یابند.

توصیه‌ی ۳- در مورد دانش‌آموزان خاطی لازم است با ولی دانش‌آموز صحبت شود. معلمین باید از تنبیه بدنی جداً خودداری کنند. مسئول مکتب‌خانه در صورت نیاز و ضرورت دانش‌آموز را تنبیه کند.

فصل یازدهم: فعالیت‌ها و نشاطات جانبی

به منظور نشاط بخشیدن به مکتب‌خانه‌ها انجام امور زیر ضرورت دارد.

الف) اجرای مسابقات علمی، ورزشی.

ب) تشکیل گروه‌های سرود و در صورت امکان تئاتر.

ج) استفاده از فیلم‌های مفید.

د) تشکیل گروه‌های علمی سیاحتی.

و) در صورت فراهم بودن امکانات ایمنی و لازم برنامه‌ی شنا و همچنین سایر برنامه‌های هنری.

فصل دوازدهم: حقوق معلمین

معلمین مکتب‌خانه از لحاظ حقوق باید تأمین گردند. لذا پیشنهاد می‌شود، که سقف حقوقی آنها با توجه به سابقه‌ی کار، سطح علمی، و ساعت کار تعیین شود.

فصل سیزدهم: چند پیشنهاد دیگر

تبصره ۶) پیشنهاد می‌شود با استفاده از جلسه‌های عمومی مثل نماز جمعه فعالیت‌ها و برنامه‌های مکتب‌خانه توسط مسئولین مکتب‌خانه‌ها توضیح داده شود.

تبصره ۷) در صورت نیاز هماهنگی لازم با شورای اسلامی شهر یا روستا صورت بگیرد.

این آیین نامه که شامل سیزده فصل، هفت تبصره و سه توصیه می‌باشد به تصویب کمیته‌ی مکتب‌خانه‌های جنوب رسیده است.